

Annotatie vergadering werkgroep waterketens en emissies (WWE) 9 februari 2024

1. Opening

2. Actualiteiten

Woo

- De organisatie Schiphol watch heeft Rijnland vragen gesteld over PFOS rondom Schiphol. Het is een uitdaging om alle informatie boven water te krijgen. Men is daarover in gesprek gegaan met Schiphol watch, waar het besef komt wat de implicaties zijn van het stellen van een brede vraag naar 'alles wat bekend is over PFOS rond Schiphol'.
- HHNK heeft een Woo-verzoek van MOB ontvangen en afgehandeld, het verwacht nog wel vervolgvragen. Het contact met MOB was goed. Er is afgestemd met dhr. Vollenbroek (via Teams) over hoe het verzoek werd afgehandeld, dit werd gewaardeerd.
- Michaël Bentvelsen geeft aan dat de Unie het op prijs stelt op de hoogte gesteld te worden van dergelijke verzoeken. Kan per email worden gedeeld met Michaël en/of met Sandra Reynaers. De ervaring of aanpak kan ook interessant zijn voor andere waterschappen. Ook als er een juridisch probleem (of oplossing) is, kan het handig zijn om te weten. Michaël kan ook waterschappen met elkaar in contact brengen als vergelijkbare vragen spelen of als een waterschap er in het verleden mee te maken heeft gehad. *Opmerking achteraf: waterschappen kunnen dit natuurlijk ook en bij voorkeur via het landelijk overleg vergunningverlening en handhaving delen.*

NV-gebieden

- Judith van den Bos neemt dit onderwerp over van Jantine tijdens haar zwangerschapsverlof. En Jasperina de Weerdt (Rijnland) begeleidt de waterschappen.
- WRIJ heeft een lijst met antwoorden op vragen die gesteld kunnen worden door AB-leden en deelt deze met Michaël Bentvelsen zodat ook anderen deze kunnen toepassen.
- Bij noodgevallen kan Michaël Bentvelsen benaderd worden, dan zorgt hij dat er iemand is die het oppakt.

EU Richtlijn Stedelijk Afvalwater

Michaël Bentvelsen licht de stand van zaken toe:

- Op 29 januari is er een politiek akkoord bereikt over de Richtlijn van Europees Parlement en Europese Raad. De tekst nog niet beschikbaar, die volgt voor eind februari. Nu komt het vervolg: de Richtlijn moet worden geïmplementeerd.
- Wegens het vertrek van enkele ervaren krachten bij I&W heeft het Ministerie Michaël Bentvelsen gevraagd hierin een rol te spelen.
- De omzetting naar Nederlandse wetgeving is urgent: publicatie van de Richtlijn is in juni 2024, dan moet de implementatie binnen 2,5 jaar voltooid zijn (eind 2026) waarbij alleen al het juridische proces 2 jaar duurt. Dus we moeten eind dit jaar feitelijk al weten welke keuzes we maken.
- Het gaat om 3 processen, waarbij de Unie steun en inzet van de waterschappen heel hard nodig heeft.:

- Europese wet omzetten in NL wetgeving (Omgevingswet). Daarbij spelen nog enkele hete hangijzers, bijv. lozingsvergunning per rwzi of algemene regels en hoe om te gaan met gebiedsrendement. Daarin moeten keuzes worden gemaakt.
- NL moet een investeringsprogramma maken om aan de nieuwe eisen te gaan voldoen. Hiervoor moeten alle waterschappen aan tafel: welke rwzi's gaan eerst? De keuzes hebben financiële consequenties.
- Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Dit moet I&W regelen. Wij moeten zo snel mogelijk aangeven hoe we de kosten die wij maken in rekening gaan brengen. Producenten moeten meebetalen.

Reactie WWE:

- Het is een kans om op deze manier betrokken te zijn bij het proces. Belangrijk daarbij is dat het onderdeel van iets groters, dus we moeten de Unie/waterschappen slim positioneren.
- De WWE beveelt aan om:
 - een werkgroep te starten die snel kan schakelen (sneller dan het proces via WWE/CWE), voorgezeten door een directeur;
 - te zorgen voor goede ondersteuning zodat focus op de inhoud mogelijk is;
 - een krachtenveldanalyse en/of risicoanalyse uit te voeren;
 - goed te overwegen dit zelf op te pakken of andere partijen (zoals de VNG wegens rol in waterketen) te betrekken;
 - in een kleine werkgroep te starten en de eigen opdracht te framen;
 - gebruik te maken van de tafels die er zijn en die er belang bij hebben (WWE, VvZB, LOVH);
 - te overwegen dit te bespreken tijdens een strategische sessie in maart of april.

Michaël Bentvelsen geeft aan dat voor de zomer de contouren duidelijk moeten zijn voor het vervolg. Een eerste afspraak met diverse organisaties wordt momenteel gepland. Tijdens dat overleg wordt besproken hoe het netwerk goed in te zetten is, onder meer voor communicatie.

3. Vervolg Essay Scherper aan de wind (toelichting door Michaël Bentvelsen, UvW)

Michaël Bentvelsen leidt dit agendapunt in. Punten uit de strategische sessie van de WWE verwerkt, en er is intensief contact geweest met de Brabantse waterschappen.

Reactie WWE:

- Frame dit essay in het kader van de bestaande KRW-impuls.
- Past op dat de gebruikte termen (zoals watersysteembenadering i.p.v. ketenaspecten; een rwzi die KRW-proof is) geen eigen leven gaat leiden.
- De WWE kan zich vinden in de aanbeveling om het onderwerp te bespreken in het eigen waterschap. Dit kan ook met andere (eigen) analyse.
- De Unie kan het essay inzetten bij bestaande tafels, waarbij de KRW-impuls voorop staat.

Deze aanbevelingen zullen worden meegenomen in de stukken voor de CWE.

4. Vervolg Strategie Indirecte lozingen (toelichting door Helga van Boxtel, UvW)

Op 20 oktober zijn de indirecte lozingen besproken, gevolgd door een schriftelijke ronde in januari voor het opstarten van een kerngroep. Helga van Boxtel geeft aan dat er prettige reacties zijn gekomen in de schriftelijke ronde.

De WWE is akkoord met het voorstel en heeft nog enkele constructieve aanvullende suggesties en onderwerpen meegegeven. Zowel over de inhoud als ook over de vorm: hoe geef je een kerngroep vorm (communicatie, HR, afdelingshoofd als voorzitter). Aandachtspunt is nog wel de planning.

Reactie WWE:

- Maak concreet wat in de huidige situatie misloopt en wat dus verbetert als de waterschappen weer gaan over de indirecte lozingen. Zet de aanleiding en urgentie helder neer.
- Maak de planning concreter. Kijk hiervoor naar wanneer besluitvorming nodig is en reken dan terug wanneer welke stappen gezet moeten worden. Idealiter wordt de verandering van bevoegdheid aangepast in de Omgevingswet voordat de Richtlijn Stedelijk Afvalwater wordt geïmplementeerd. Inventariseer of dat mogelijk is.
- De WWE stelt voor de opdracht te verdelen in twee fases. De eerste fase omvat een eerste inventarisatie/impactanalyse, specifiek voor de waterschappen. In de tweede fase worden ook de ketenpartners beschouwd.
- Zorg dat helder is welke informatie nodig is voordat (bestuurlijk) een besluit kan worden genomen.
- De WWE stelt het volgende tijdpad voor:
 - Zo snel mogelijk starten met kerngroep
 - Tijdens WWE 26 april 2024 de eerste bevindingen rapporteren (fase 1), en inzicht delen over het benodigde vervolg (fase 2).
 - Na 26 april de opdracht als mededeling delen met CWE.
 - Uitwerking fase 2 gericht op bestuurlijke vaststelling in CWE van 4 oktober.
- Er moet worden getoetst bij de voorzitters van WWE en CWE of dit de juiste lijn is (actie Anna Veldhoen/Helga van Boxtel).

5. Versnellingsprogramma lachgas (toelichting door Ina Elema, UvW)

Ina Elema leidt het stuk in met een presentatie.

Reactie WWE:

- De WWE is akkoord met het advies.
- De WWE is teleurgesteld over het feit dat waterschappen die al apparatuur hebben aangeschaft voor aanvang van het programma daarvoor geen subsidie krijgen (besluit EZK).
- De WWE vraagt om aandacht voor het feit dat nog niet bij alle waterschappen volledig commitment is om deel te nemen. Wellicht kan hiertoe ook via de CWE worden opgeroepen. Voordat de CWE plaatsvindt, vindt nog een VvZB vergadering plaats, waarin dit ook geadresseerd wordt.
- Het is akkoord dat informatie over de voortgang via de VvZB naar de CWE gaat.
- Ina Elema geeft aanvullend aan dat het geld ook beschikbaar is als niet alle waterschappen deelnemen, omdat ieder waterschap een individuele beschikking heeft. Daarnaast is er een overkoepelend deel voor het landelijk programma. EZK heeft aangegeven dat er aanvragen gedaan kunnen worden om met budgetten te schuiven tussen rwzi's binnen het waterschap en tussen waterschappen. De intentie is om daar positief op te reageren, zolang de beoogde eindresultaten worden behaald.

6. Incidentenvoorziening zuiveringsslib (toelichting door Ruud van Esch, UvW)

Ruud van Esch brengt ter inleiding het advies van de VvZB (8 feb) in. De VvZB is unaniem akkoord met optie 1. De voortzetting van het Robuust plan moet binnen het mandaat van het huidige Robuust plan blijven. Dat ging uit van 5% bedrijfsmatige capaciteit en 7% incidentencapaciteit. Het

voorliggende stuk gaat over de 7% incidentencapaciteit, ofwel 25.000 ton. Een vervolg voor een kleinere hoeveelheid is niet robuust. De duur van het vervolg heeft ook te maken met mandaat dat er nu is. Als we na 1 juli 2025 door willen gaan moet er een robuust plan 2.0 komen (o.a. door EU Richtlijn, technologische ontwikkelingen). Daarin kan ook worden meegenomen hoe we omgaan met verwerkingscapaciteit. Opslag betekent immers nog geen verwerking. Andere technieken, zoals Mid-mix, zouden in de verkenning voor het vervolg na 1 juli 2025 meegenomen kunnen worden.

Reactie WWE:

- Neem in het besluit bij optie 1 op wat de kosten zijn (dit staat nu alleen bij financiële consequenties).
- Benoem in het stuk dat er voor de langere termijn een vervolg op het Robuust plan moet komen. Zorg daarbij ook voor evaluatie van het huidige Robuust plan.
- In het stuk gaat het over 20.000 ton slib, de inleiding vandaag spreekt van 25.000 ton. Maak duidelijk hoe dit zit.
- Met bovengenoemde aanpassingen is de WWE akkoord met doorzending naar de CWE.

7. Toekomstgerichte Rioolwatersurveillance: “Vervolgstappen en rol van de waterschappen in rioolwatermonitoring”

Marlies Kampschreur (Vital Zone Instituut) en Imke Leenen (H2Oké) leiden in met een presentatie.

Reactie WWE:

- De WWE herkent zich in de vier categorieën.
- Met betrekking tot drugs een aanscherping, er zijn vier rollen:
 - Waterkwaliteit (leidend)
 - (effect op de) zuivering (leidend)
 - Dumpingen, opsporing (volgend)
 - Drugsgebruik, volksgezondheid (volgend)
- De focus op waterkwaliteit is belangrijk, redeneer vanuit doelrealisatie en de KRW als groter kader.
- Redeneer niet alleen vanuit de inhoud, laat ook de trots op de rol van de waterschappen bij de covid-pandemie blijken.
- Houd in de verdere uitwerking rekening met de kosten.
- Sommige termen roepen bij de WWE-leden een onjuist beeld op. Probeer die te herformuleren (bijvoorbeeld volgend → signalerende rol/vanuit maatschappelijke betrokkenheid, en kwartiermaker → trekker).
- Benut bestaande gremia zoals cluster MRE en het Regionaal Afstemmingsoverleg Monitoring (RAM) en verbind het voorstel aan bestaande lijnen.
- Het stuk wordt op bovengenoemde punten aangepast voor doorzending naar de CWE. Wat betreft de inbrenger vanuit de WWE is in het voortraject contact geweest met Cor Roos en Peter Verlaan. De opstellers stellen het op prijs als Peter Verlaan betrokken blijft. Ook vanuit de WWE is het prettig om op deze manier betrokken te zijn. Peter wordt hiervoor benaderd, als betrokkenheid niet mogelijk is zoeken we hiervoor een ander lid.

8. Mededelingen

8.2 Stand van zaken visie op de waterketen

Reactie WWE: Sommige bestuurders willen hierin meer worden meegenomen.

Reactie Michaël Bentvelsen: De visie is een initiatief voor de gehele waterketen, niet alleen de waterschappen maar ook provincies, gemeenten en drinkwatersector. Daarom is ervoor gekozen niet te focussen op de route WWE-CWE. Bij de volgende CWE komt er wel een inhoudelijke toelichting en worden de bestuurders gevraagd om me te praten. Er komt een notitie voor de CWE waarin op dat moment de grote lijnen er zijn uiteen gezet worden. Individuele adviseurs van bestuurders die naar de CWE gaan kunnen dan adviseren.

8.3 Rapport Energievoorziening: Beschikbaar, Betrouwbaar en Betaalbaar (E3B): inventarisatie en aanbevelingen

Reactie WWE:

- Netcongestie is grote belemmering, ook voor de uitvoering van wettelijke taken. De tendens van het stuk is dat het vooral kansen biedt. Maar waterschappen ervaren een grote belemmering die o.a. moet worden geagendeerd bij het ministerie. De volgorde van het stuk zal daarom wat omgedraaid worden en aangepast voor de CWE.
- De urgentie kan meer benadrukt worden door te laten zien bij welke waterschappen het speelt (bijvoorbeeld bij de 4e trap bij enkele waterschappen en overschrijdingen van het afgesproken vermogen bij de recente hoogwatergolf).
- Als de volledige problematiek en ook de risico's en het handelingsperspectief duidelijker in beeld zijn bij het vervolg, zal er een bespreekstuk geagendeerd worden in de WWE en CWE.

9. Verslag vergadering WWE gehouden op 20 oktober 2023

Het verslag wordt vastgesteld, met dank aan Sandra Reynaers.

10. Rondvraag.

Scheldestromen heeft een briefwisseling gehad met de Omgevingsdienst over de PFAS-monitoring. Dat speelt bij meer waterschappen en is een lastig onderwerp. Dit wordt neergelegd bij het PFAS-spreekuur van de Unie.

11. Sluiting